

Suomen aluepolitiikkaa etsimässä

Organisation for Economic Co-operation and Development (2005). *OECD Territorial Reviews Finland*. 216 s. OECD Publications, Pariisi.

Mitkä ovat Suomen keskeiset alueellisen kehittämisen haasteet ja miten niihin tulisi vastata? Tätä viisasten kiveä kävi Suomessa etsimässä taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD asiantuntijoihin. Keskeisenä tuloksena syntyi Suomea koskeva englanninkielinen maakatsaus. Siinä on kolme osaa: alueiden kehittyminen ja käyttämättömät mahdollisuudet, alueellisen kehittämisen strategiat ja politiikat sekä hallinto, hallintatapa ja kumppanuus. Kirjan 216 sivun informaatiopakettiin mahtuu 28 kuvaa, 14 karttaa, 17 taulukkoa ja 29 tiiviistä tietoisista kansallisista ja kansainvälisistä aluepolitiikan

käytännöistä. Teos on laadittu OECD:n peruskaavan mukaisesti edistämään tehokasta talouskasvua, hallintoa ja kansainvälistymistä sekä parhaita käytäntöjä alueiden kehittämisessä.

Kirjan avaa arvio Suomen alueellisen kehityksen pääkysymyksistä ja suositukset maan aluepolitiikan kehittämiseksi. Havainnot ja suosituksia nostaa asiantuntijaryhmä esille 13. Osa näistä ravistelee koko maan tulevaisuutta, kuten talouden ja kasvun keskittyminen, alueellisen eriarvoisuuden kasvu ja väestörakenteen vanheneminen. Tiedämme tämän, mutta OECD:n suulla sanottuna se kuulostaa todemmalta. Toisaalta monet havainnot hymyilyttävät suomalaisia, ja lienevät tarttuneet maakatsauksen asiantuntijoina toimineiden australialaisen, norjalaisen, britin ja yhden suomalaisen kyytiin lyhyellä Suomen kier-

tueella. Niinpä esimerkiksi asiantuntijoiden kääntyminen Lapissa tienristeyksessä väärään suuntaan näkyy pohjoisen Suomen kehitysmahdollisuuksien tulkinnoissa.

Suomen menestyksen perustana OECD näkee suurten kaupunkiseutujen aseman vahvistamisen, keskisuurten kaupunkiseutujen innovatiivisuuden lisäämisen ja reuna-alueiden kurjistumisen estämisen. Hallinto ja kehittämisen rahoittaminen maakuntatasolla ovat Suomessa monimutkaisia ja sekavia monine organisaatioineen ja rahoitusmalleineen. Niinpä OECD:n mukaan alueilla tarvitaan rahoituksen läpinäkyvyyttä, aitoa strategista suunnittelua ja kehityksen kannalta välttämättömiä sosiaalisia innovaatioita. OECD varoittaa Suomea liiasta suuntautumisesta kovaan teknologiaan. Innovaatiopolitiikkaa ja alueellisten innovaatiojärjestelmien johtamista ei huomioida riittävästi pienissä yrityksissä tai perinteisillä toimialoilla. Yrittäjyys ja pienet ja keskiuuret yritykset ovat työllistävän kasvun mahdollisuus, joskin niitä vaivaa rahoituksen puute. Suomi on liian suljettu ulkomailta tänne suuntautuvien investointien, maahanmuuttajien ja matkailijoiden suhteen.

OECD:n viesti on, että Suomen ei tulisi tasapäistää kehitystä aluepolitiikalla. Alhainen aluetuote perustuu työvoiman alhaiseen tuottavuuteen, vähäisiin innovaatiotaloudellisiin tekijöihin ja huonoon saavutettavuuteen. Resurssien kohdentamisessa on tuettava maailmalla kaupallisesti menestyvää huippuosaamista ja niitä alueita, joissa tämän toteuttaminen on mahdollista. OECD toteaa, että suomalainen poliittinen konsensushakuinen kulttuuri ja ajattelutapa eivät helpota asiaa, vaikka onkin tarve nopeisiin muutoksiin aluepolitiikassa. Suomen aluepolitiikan uusjako aiheuttaa vastarintaa, sillä olemme aineellisesti ja henkisesti polkuriippuvaisia lähimenneisyydestämme.

Maakatsaus on tuore teos. Harmillisen harvoin tilastot ulottuvat vuoteen 2004 asti, vaikka tiedot olivat saatavilla katsausta viimeistellessä. Niinpä nykytilanteesta tietämätön voi tehdä virhetulkintoja 1990-luvun lopun huimasta kehityksestä pohdittaessa aluekehityksen lähi-aikojen haasteita. Ilmiöiden alueellinen levinneisyys esitetään useimmin maakuntatasoa kuvaavilla kartoilla,

joista lähes kaikista puuttuu mittakaava. Paikkakuntien kirjoitusasussa on häilyvyyttä. Yhtäällä kirjoitetaan Ostrobothnia, toisaalla Ostrobotnia. Välillä kyseessä on Häme, välillä Kanta-Häme. Ahvenanmaa kääntyy englanniksi monin tavoin: *Åland, Province of Åland, The autonomous Åland Islands, The Åland Islands* – aluehallinnon rakkaalla lapsella on monta nimeä? Ovatko tässä yhteydessä ä-kirjaimet loppuneet, mistä seurauksena ovat *Abo* ja *Uleaborg*? Kiusallisia pikkuvirheitä on jäänyt sinne tänne: esimerkiksi Suomen mainitaan itsenäistyneen 16. joulukuuta 1917.

Miten voidaan tulkita Suomen maakatsausta? Ensinnäkin, se on laadittu Suomen hallituksen, ministeriöiden ja Kuntaliiton kansallisen tiimin ja OECD:n asiantuntijoiden yhteisymmärryksessä. Kyseessä ei ole riippumaton arvio Suomen nykytilasta ja aluepolitiikasta, jos sellaista kukaan pystyisi tekemäänkään. Toiseksi, OECD on forumi, jossa 30 maan hallitukset työskentelevät hallinnon ja talouden haasteiden ratkaisemiseksi tietyillä tavoilla. Maakatsauksissa vertaillaan maita toisiinsa, esitellään hyviä käytäntöjä ja suunnataan kansallista ja kansainvälistä aluepolitiikkaa. Kolmanneksi, katsauksen käsikirjoitusta ovat kommentoineet suomalaiset asiantuntijat ja tekstiä hionee sisäasiainministeriön aluepolitiikasta vastaavat henkilöt. Niinpä osa terävistä havainnoista on muuttunut ympäröiviksi.

OECD:n maakatsaus on laaja ja ajankohtainen aluekehityksen kuvaus Suomesta. Tämä suomalaisen aluepolitiikan seisova pöytä tarjoaa kaikenlaista, mutta usein vain pintapuolisen kuvailun siitä, miten aluepolitiikan ohjelmat voisivat parhaimmillaan toimia. Sellaisenaan teos ei anna paljoakaan suomalaisille aluepolitiikan tutkijoille ja opettajille. Toisaalta katsaus soveltuu käteväksi lukemistoksi tänne tuleville vaihto-opiskelijoille ja herättää suomalaisetkin opiskelijat keskustelemaan suomalaisen aluepolitiikan haasteista.

JUSSI S. JAUHAINEN

Maantieteen laitos,

Oulun yliopisto & Tarton yliopisto